

Páirc Naomh Cormac

Ag Obair ar an phortach & Bord na Móna

Beannú na Meaisíní. *Creidmheas: Des Sweeney*
Creidmheas na ngrianghraf atá fágtha: Bord na Móna Living History

Cé go raibh an chéad tionscnamh mór i réimse soláthair fuinnimh a bhí ag baint úsáide as Abhainn na Sionna do ghiniúint hidrileictreach, baineadh úsáid as na boinn i lár na hÉireann le haghaidh téamh baile agus giniúint fuinnimh, agus baineadh sé seo le bheith ní amháin oiriúnach ach riachtanach, mar go raibh gá le guail agus ola a allmhairiú. Bhí sé seo mar thionscadal atá ag éirí níos tábhachtaí agus níos tábhachtaí agus an Dara Cogadh Domhanda á dul ar aghaidh.

Tá portachanna comhdhéanta de charraigeacha móna, atá i staid nádúrtha acu 95% uisce, ach má thriomaítear go leor beidh sé in ann lasadh, boladh taitneamhach a tháirgeadh agus teas an-tanaí. Trí thraidisiún, bhí an próiseas chun na boinn a thiontú ina bhreosla a comhdhéanta de draenáil ar scála mór go dtí go bhféadfaí an móna a ghearradh le láimh i sliseanna aonair. Ansin bheadh sé suite agus a chasadh ('cosán') go dtí go mbeadh sé tirim go leor chun dó. Ach fiú ansin, bhí sé trom agus an-othú, rud a rinne iompórtáil mórchuid costasach. Mar sin féin, de bhar go raibh formhór na boinn i lár na hÉireann trasnaí ag Connaimh na Granda agus na Ríoga, bhí sé réasúnach iompórtáil an mhóna lámh-dheargadh go Baile Átha Cliath chun a stóráil i gcarraigeacha cois áirithe sa Pháirc Phoinn. Mar thoradh ar sin, tháinig forbairt mórsála orthu agus tháinig sé i ndiaidh tuilleadh tionscadal náisiúnta.

Chun an móin a ghearradh agus a chaitheamh, tháinig fir ó gach cearn den tír chun obair do Bord na Móna agus cuireadh iad i mbunadh ar feadh na hÁiteanna ina raibh óstáin na hÉireann. Iúil 1941, bhí sé ar siúl sa mhórdóireacht 30,000 oibrithe ag ghearradh 100,000 tonna de mhóna gach seachtain. Bhí na tuillimh íseal, thart ar £2 gach seachtain ach do go leor daoine, go háirithe iad le teaghlach beag, feidhm oiriúnach do na hoibrithe ar oibrí ar eachtaí bealaigh i dtimpeallachtaí cogaidh na Breataine Bheag. I blianta pós-chogadh, bhí fir na n-óstán ag setlaim síos agus ag pósadh agus mar a bhí na hoibrithe seo, baineadh úsáid as tithíocht níos buan chun na hoibrithe a thabhairt suas.

Téacs thuas ó Fergal MacCabe, “Ambition and Achievement: The Civic Visions of Frank Gibney” 2018

Le haghaidh go leor blianta ó na 1950idí suas go dtí na 2000í luatha, bhí formhór na ndaoine a bhí ina seilbh na dtithe i Páirc Naomh Cormac ag obair i Bord na Móna – go príomha i bportach na Bhuaí ach freisin i bPortach na hAbhann Duibhe agus i Monarcha Briocéad Doirín an Locha. Gach maidin luath bhí fáilte roimh dhul na n-oibrithe i bhfeidhm ar mhóidí iompar éagsúla – rothair, gluaisrothair agus gluaisistéan – gach ceann acu ag iompar na bhoscaí lóin le ceapaí agus muganna tae don lá fada atá rompu. D'oibrigh roinnt daoine go maith, ag brath ar a gcuid oibre agus bhí daoine eile ag obair i dtreimhsí de réir socrú, mar sin bhí gluaiseacht leanúnach.

Bhí fostaíocht Bord na Móna an-éagsúil, ag soláthar raon ról do na hoibrithe – Bainistíocht, Riarachán, Innealtóireacht, Cuntasaíocht, Cothabháil agus Tiománaithe Treailimh, agus bhí cláir Aoiseachais an-ard ann a bhí mar dheis iontach do dhaoine óga. Ar ndóigh, d'úsáid go leor mac oibrithe na deiseanna seo, agus mar thoradh air sin bhí dhá nó trí ghlúin d'fhíseán fostaíthe ag an gcomhlacht.

Le linn na míonna samhraidh, i rith séasúr na táirgeachta móna, bhí fostaíocht séasúrach ar fáil do bhail na gclann oibrithe agus cuireadh sé seo cúnaimh airgeadais do mhic léinn i rith a dtéarma coláiste.

**Cliceáil anseo
chun tuilleadh
a fhoghlaim
agus ár scéalta
a chloisteáil**